

ՏՈՒՔ ՔՈՒՄ։ — Մարդկային տկար բնութեան պատժեմ է գրեթէ միշտ մատուցիլ չարամտոց միայն ալ սառցոյ և ամենադժբերին դեղին ևս ահա զանուկեցաւ արդեամբք և շահիւք մեծանուն գերմանացի Քոխ բռնիքն ։

Այս գերմանական արդէն ուսումնական աշխարհին լաւ ծանօթ էր իւր զանազան դժուարութիւն և ճիւղաժխտմանք ։ Ինքը ճննեց և գտաւ ՌՈՄԱՍՍԻ միւլիպպը ։ այս գիւտը բնեւոր ևամար սիրտն ճաշակաւ ժամանակ ծախելիս անց յիշգրտաւ և ի Լնդհամտոս տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելու ևամար ժանտ ցաւը ։ Այս առաջին գիւտով ծախելիս ահա ևս իր ճննութեանց սասնանք բնագործակել և յիշատի 1882 էն ի վեր գերմանական աշխարհին ծանօթ էր որ ՚յս միւլիպպազէս բըմիւրէ կ'աշխատէր Բոքսիտովեան դարմանք գտնելու ևամար ։ և ահա այս օրերս յանկարծակի գերիշնէ լուր ելաւ քիչ ամենայն աշխարհ ։ Թէ Քոխ յաւուրդէ և իր ճննութեանց մէջ և թէ ևերջնական դարման մը գտար է այս ահեղիկ նշանագրութեան դէմ ։

Թեպէտ լուրը մեծ և գ'աւաղ սոյնով իրանալի էր ։ բայց դարձեալ անհուսառայի պիտի լուրէր ։ Եթէ այս աշտպանեան գերմանականին տնուամբ չըրտաւորաւ ուրէր ։ դ'անալով միանգամայն որ Քոխ այնչափ զգուշաւոր էր նոր լուրեր ևադրգելու և ծանօթութիւններ կրտաւորակելու ։ որ մինչև շատ անգամ իրեն երկնոտ կը նկատուէր ։ Գուշիւլմոս կոչալը ուրախ՝ որ այսպիսի գիւտ մը իր նպատակաց մին բրտա՝ խոստացաւ իւր աննական գտնէն փորձերու հապիւս ։ որ ևս ամ դրամբ ևայլմայլ թէ և նոյն իսկ իշխանական տիպոցո չ'որհել 'բնէ՝ եթէ իր գիւտը ևստարակաց յայտնէ ։

ՏԵՄԷ ։ Քոխ առաջին փորձեր իւր առանձին աշխատանքին մէջ ընելով՝ երբ այլ ևս չ'աշտպանեցաւ իր գիւտին յաւուրդութեան և տպագրութեան վրայ ։ ք'որհեա՞մ բռնկաց առջի և լնդիմտեցաւ կտտարելու նոյն փորձերը իւանդանոցի Բոքսիտ ։ ցելոց վրայ ։ որոց տպագրութիւնը զամենքը դարմանաց ։

Աշխարհիս ամէն ուղմէն ևազարաւոր բարեմագրութեան նկատգիրներ և նամակներ ընդունեցաւ ։ Քիչ ։ տնէն ևտարաբնութեան պ'ա ևրտաբար և իր դարմանը ։ սակայն մ'ա ծածուկ պաւնելով գեղին ևակին մտածոց զտանքը ։

Բնականաբար մարգուտ ևեաւքքքքութիւնը կը լարժի թէ ի'նչ է արդեոք այս զարմանալի դեղը ։ Յարգ որք ըստ մը չի գիտցաւ ։ րա ։ այն գերմանական բռնկական թիրթիրէն և փորձերու ներկայ եղող անմիջեանքէն նկատեալները լոկ իմացուցան ։ Երբ արտացոյցալ կը ցայտարէ իր նիւտնագրութեան նշանները և որք կ'իմացուի մա ։ Յայն խաչացեալ մտաւ և իւանդութիւնը՝ ՏԵՄԷ ։ Քոխ վերաբարձական ևստաւ գործիքով մը՝ կը ծախէ թէթէ ևերգով մարմնոյն այն մտաւ՝ կամ մերձաւոր տեղ մը՝ յետոյ այն ծախէ ներս կու տայ քանի մը կաթիլ ։ իր ներքով պարտաստուած դէ ։ նաղոյն ներգուկ մը և յորամ կը կոչանոց դիտաւոր զազանիքը ։ Եթէ արտացոյցալ ունի յիշատի յինքան դատարերս տնուար տիտին ։ իսկոյն այս նշանկին կաթիլները խոտնուելով արեան զնդակներուն նեա՝ տառիկ լնդմութիւն մը ։ որտի խոտնուարք ։ գլխու ցաւ և երբեմն նաեւ թէթէ ։ Զաւակութիւնը յառաջ կը բերեն ։ այս նշանները՝ կ'աւտեն թէ յիշատի տխրացեալ է նոյն տնէր և թէ հեղու ին գորութեամբ կը լնդուի շարունակաբար մարմնոյն արտացոյցալ մասանց մէջ արտաբեր և մանաւ որդանիք որք պտուճաւ են այս տնուար նիւտնագրութեան ։

Յարգ գիտացածինս այսչափ է ։ Եթէ ՏԵՄԷ Քոխ բռնկական մարդկութեան քարոյն ևամար ։ ինչպէս կը յուստոյն ։ ևրտաբարակէ իւր գիւտը ։ մինչև ալ կը խոտանանք երկարօրէն և մանրամասնաբար դիւրի ։